

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет міжнародних відносин і права
Кафедра української філології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету міжнародних відносин і права

Юрій МУДРИК
_____ 2024 р.

СИЛАБУС

Навчальна дисципліна «*Академічна мовна культура дослідника*»

Освітньо-професійна програма «*Освітні, педагогічні науки*»

Рівень вищої освіти **третій (освітньо-науковий)**

Загальна інформація

Позиції	Зміст інформації
Викладач	Денисюк Василь Вікторович
Профайл викладача	https://ukr.khmnu.edu.ua/denysyuk-vasyl-viktorovych/
E-mail викладача	dvv2812@gmail.com
Контактний телефон	093-486-20-30
Сторінка дисципліни в ІСУ	https://msn.khnu.km.ua/course/view.php?id=1065
Консультації	Очні: вівторок, 6 пара, 4-420; онлайн: за необхідністю і попередньою домовленістю

Характеристика дисципліни

Статус дисципліни	Форма навчання	Курс	Семестр	Загальний обсяг		Кількість годин							Вид семестрового контролю	
				Кредити ЄКТС	Години	Аудиторні заняття				Індивідуальна робота студента	Самостійна робота студента, в т.ч. ІРС	Курсова робота	Залік	Іспит
						Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття					
О	Д	1	1	3	90	34	17	–	17	–	56	–	+	–
О	З	1	1	3	90	8	4	–	4	–	82	–	+	–

Анотація дисципліни

Дисципліна «Академічна мовна культура дослідника» – обов'язковий компонент загальної підготовки здобувачів наукового ступеня доктора філософії, покликаний формувати академічну мовну культуру здобувачів, ознайомити їх з особливостями оформлення результатів наукових досліджень. Дисципліну викладають для аспірантів усіх форм навчання. Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні традиційних і сучасних технологій, зокрема: лекції (з

використанням методів проблемного навчання); практичні заняття (з використанням методів лінгвістичного аналізу, порівняльного аналізу, тестових завдань), самостійна робота (індивідуальні завдання) і мають за мету – оволодіння здобувачами спеціальною термінологією і набуття ними практичних навичок створення наукового тексту з використанням різних засобів сучасної української літературної мови. Використання навчального середовища Moodle та програми для організації відеоконференцій Zoom.

Пререквізити – вихідна. **Кореквізити:** методологічні засади педагогічних досліджень, управління науковими проєктами, медіапедагогіка, технології навчання і виховання, іноземна мова: іншомовна комунікація, компаративні дослідження в освіті.

Мета і завдання дисципліни

Мета – формувати академічну мовну культуру здобувачів академічної кваліфікації доктор філософії.

Завдання: формувати здатність розв’язувати комплексні проблеми в галузі освіти/педагогіки у процесі дослідницько-інноваційної та професійної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та професійної практики; здатність проваджувати дослідницьку/інноваційну діяльність з дотриманням правил академічної доброчесності та професійної етики; здатність демонструвати культуру наукового усного і писемного мовлення державною та іноземними мовами, використовувати сучасні стратегії іншомовної комунікації; здатність до створення та реалізації наукових проєктів, зокрема в міждисциплінарному контексті; здатність володіти дидактичним інструментарієм творчої організації навчальних занять у ЗВО, ефективно використовувати сучасні цифрові інструменти, інформаційні технології та ресурси у професійній, інноваційній та/або дослідницькій діяльності; здатність дотримуватися вимог академічної доброчесності та професійної етики в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності.

Очікувані результати навчання

Здобувач, який успішно завершив вивчення дисципліни, має вміти використовувати академічну українську та іноземну мови, сучасні інформаційно-комунікаційні інструменти і технології для забезпечення ефективних наукових та професійних комунікацій; володіти культурою наукової мови для формулювання думок, ведення дискусій, обстоювання власних позицій, обґрунтування рекомендацій та пропозицій; застосовувати програмні засоби і мультимедіа, електронні ресурси та засоби ІКТ у науково-педагогічній діяльності та проведенні наукових досліджень; використовувати інформацію з українських і зарубіжних архівів, бібліотечних каталогів, найновіші ІКТ-ресурси, наукометричні платформи (наприклад, Scopus, Web of Science) для локалізації джерел, корисних для власного наукового дослідження; аналізувати і критично сприймати медіатексти.

Тематичний і календарний план вивчення дисципліни

Тематичний план вивчення дисципліни для магістрантів денної форми навчання

№ тижня	Тема лекції	Тема практичного заняття	Самостійна робота		
			Зміст	Год.	Л-ра
1.	Вступ		Самостійне опрацювання питань	8	[1–3; 8]
2.	Науковий стиль української літературної мови	Науковий стиль української літературної мови	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т2. Підготовка повідомлень. Самостійне опрацювання питань	9	[1–3]
		Жанрові різновиди текстів наукового стилю	Опрацювання теоретичного матеріалу. Самостійне опрацювання питань		[1–3]

3.	Дискурсивні параметри наукового тексту	Композиція наукового тексту та її мовне вираження	Опрацювання теоретичного матеріалу. Самостійне опрацювання питань	10	[1–3]
		Дискурсивні параметри наукового тексту	Опрацювання теоретичного матеріалу. Самостійне опрацювання питань		[1–3]
		Прагматично-комунікативні параметри наукового дискурсу	Опрацювання теоретичного матеріалу. Самостійне опрацювання питань		[1–3]
4.	Конструювання наукового тексту	Конструювання наукового тексту	Опрацювання теоретичного матеріалу. Самостійне опрацювання питань	10	[1–3]
5.	Редагування письмового наукового тексту	Редагування письмового наукового тексту	Опрацювання теоретичного матеріалу. Самостійне опрацювання питань	10	[1–3]
6.	Усне наукове мовлення	Усне наукове мовлення	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка доповідей	9	[1–3]

Політика дисципліни

Організація освітнього процесу в Університеті відповідає вимогам положень про організаційне і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу, освітній програмі та навчальному плану. Аспірант зобов'язаний відвідувати лекції і практичні заняття згідно з розкладом, не запізнюватися на заняття, практичні завдання виконувати відповідно до графіка. Пропущене практичне заняття аспірант зобов'язаний опрацювати самостійно в повному обсязі. До практичних занять аспірант має підготуватися за відповідною темою і проявляти активність. Набуті особою знання з дисципліни або її окремих розділів у неформальній освіті зараховуються відповідно до Положення про порядок визнання та зарахування результатів навчання здобувачів вищої освіти у Хмельницькому національному університеті (<https://khmnu.edu.ua/wp-content/uploads/normatyvni-dokumenty/polozhennya/pro-poryadok-vyznannya-ta-perezarahuvannya-rezultativ-navchannya.pdf>), п.4. «Визнання і зарахування результатів навчання, набутих особою у неформальній / інформальній освіті».

Виконуючи самостійну роботу з дисципліни, аспірант має дотримуватися політики добросовісності. У разі наявності плагіату він отримує незадовільну оцінку і має виконати завдання за новою темою.

Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання академічних досягнень здобувача вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ». Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за інституційною чотирибальною шкалою. Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих здобувачем позитивно, з урахуванням коефіцієнта вагомості. Вагові коефіцієнти визначаються відповідно до структури дисципліни і важливості окремих видів її робіт.

Оцінювання аспірантів денної форми навчання складається з таких елементів: усне опитування, тестовий контроль, завдання СРС, семестровий контроль (залік).

Оцінка за практичне заняття виставляється за чотирибальною шкалою і містить оцінювання таких елементів: 1) знання програмного матеріалу; 2) уміння самостійно виконувати завдання, проводити аналіз отриманих результатів; 3) уміння формувати та обґрунтовувати судження.

Оцінка за підготовку статті містить оцінювання таких елементів: 1) наявність необхідних елементів (текстових частин, списку використаних джерел, правильності їх оформлення); 2) рівень

самостійності при підготовці матеріалів; 3) своєчасність підготовки статті; 4) відсутність академічного плагіату та самоплагіату; 5) відповідність формальним вимогам до підготовки публікації.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання аспірантів денної форми у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота			Самостійна робота				Семестровий контроль		
Письмове опитування	Самостійна робота		Контрольна робота	Тестування	ІДЗ			Залік	
1	1	2	1	1	1	2	3	4	За рейтингом
ВК: 0,1	0,2		0,3	0,2	0,2			0	

Оцінювання роботи аспірантів заочної форми навчання здійснюється шляхом аналізу підготовленої наукової публікації за складовими, аналогічними для аспірантів денної форми навчання.

Співвідношення вітчизняної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Інституційна інтервальна шкала балів	Вітчизняна оцінка, критерії	
A	4,75–5,00	5	Відмінно – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навиків
B	4,25–4,74	4	Добре – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками
C	3,75–4,24	4	Добре – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками
D	3,25–3,74	3	Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією
E	3,00–3,24	3	Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FX	2,00–2,99	2	Незадовільно – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
F	0,00–1,99	2	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни

Питання для підсумкового контролю

1. Академічна добросовісність – як засадничий принцип наукових досліджень.
2. Активні і пасивні конструкції в наукових текстах.
3. Внутрішньомовні та позалінгвальні чинники процесу запозичення лексики.
4. Генеалогія української мови, її типологічні ознаки, близькостпоріднені мови.
5. Дискурсивні інновації в науковому тексті.
6. Дискурсивні особливості комунікування педагогічних працівників.
7. Дискусії навколо правописних питань в Україні. Зміни до нової редакції українського правопису.
8. Дискусійні питання про емоційність, образність та експресивність наукового стилю.
9. Дискусія. Підготовка дискусії.
10. Доказ, переконування, логічна аргументація, висновки.

11. Жанрові різновиди наукових текстів (анотація, автореферат, монографія, дисертація, реферат, тези, стаття, рецензія).
12. Запозичення зі слов'янських (старослов'янська, польська, чеська та ін.) та неслов'янських (грецька, латинська та ін.) мов.
13. Іншомовна лексика в структурі наукового стилю української літературної мови.
14. Історія зародження і розвитку наукового стилю української літературної мови. Вплив суспільно-політичних чинників на формування наукового стилю.
15. Компресія наукового тексту.
16. Комунікативні стратегії. Інтонаційна виразність наукового мовлення. Пауза в науковому мовленні.
17. Лексичні особливості текстів наукового стилю.
18. Лексичні помилки: змішування паронімів, мовленнєва недостатність і надмірність.
19. Лінгвальні засоби маркування інтертекстуальності науковця.
20. Мовна майстерність. Мовна компетенція.
21. Мовні засоби впливу на адресата.
22. Мовні засоби організації інформації в наукових текстах із проблем педагогіки.
23. Мовні норми.
24. Наукова конференція. Науковий діалог.
25. Науковий дискурс.
26. Науковий текст як результат когнітивно-комунікативної діяльності науковця.
27. Науковий текст як форма існування наукових знань.
28. Науковий текст як цілісний комунікативний блок.
29. Наукові заходи та їх роль у розвитку наукової мови.
30. Негативні тенденції у використанні запозиченої лексики в сучасному науковому дискурсі.
31. Ознаки запозиченої лексики. Запозичення в наукових текстах зі спеціальності «Освітні, педагогічні науки». Ознаки освоєння іншомовного слова.
32. Особливості вживання дієприкметників в українській мові.
33. Оцінка в науковому тексті як презентант позиції автора.
34. Педагогічна термінологія у структурі термінологічної лексики української мови. Історія формування педагогічної термінології.
35. Педагогічний дискурс. Специфіка сучасного педагогічного дискурсу.
36. Помилки у вживанні фразеологічних зворотів, синонімів, неправильне використання запозиченої лексики.
37. Поняття про мовну особистість. Мовна особистість доповідача.
38. Поняття про смислову структуру наукового тексту.
39. Поняття про українську літературну мову.
40. Прийоми виголошення доповіді й привернення уваги слухачів.
41. Причини виникнення помилок під час комп'ютерного перекладу.
42. Проблеми перекладу наукових текстів.
43. Специфіка наукових текстів зі спеціальності «Освітні, педагогічні науки».
44. Специфіка науково-навчального тексту зі спеціальності «Освітні, педагогічні науки».
45. Сильова диференціація сучасної української літературної мови. Підстили наукового стилю.
46. Сучасні підходи до поняття «текст» у лінгвістиці.
47. Творення форм ступенів порівняння прикметників.
48. Текст і дискурс: співвідношення понять.
49. Термінологічна лексика як ознака наукового стилю.
50. Термінологія спеціальності «Освітні, педагогічні науки».
51. Типи і структура лексикографічних праць.
52. Типові помилки у вживанні прийменників.
53. Українська мова у сфері науки.
54. Українська мова як державна. Законодавство України про функціонування української мови.
55. Усна комунікація в науковому дискурсі.

56. Усна наукова доповідь і виступ.
57. Феномен інтертекстуальності в науковому тексті.

Рекомендована література ОСНОВНА

1. Академічне письмо : навч. посібник / уклад. Ревуцька С. К., Зінченко В. М. Кривий Ріг, 2019. 130 с.
2. Методологія дисертаційного дослідження. Мовні особливості наукового стилю : навч. посібник / упор. Чорний І. В., Перцева В. А., Голопич І. М. Харків : ХНУВС, 2019. 272 с.
3. Селігей П. О. Світло і тіні наукового стилю. Київ : ВД «Києво-могилянська академія», 2016. 627 с.

ДОДАТКОВА

1. Баган М. П. Експресивність сучасного українськомовного наукового дискурсу: межі можливого. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету*. Серія : Філологія. 2017. Т. 20, № 1. С. 9–17. (http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vknl_u_fil_2017_20_1_3)
2. Городенська К. Українське слово у вимірах сьогодення / Ін-т укр. мови НАН України. Київ : КММ, 2014. 124 с.
3. Горошкіна О., Груба Т. Українська наукова мова: теорія і практика : навч.-метод. посібник. Суми : Університетська книга, 2023. 108 с.
4. Колоїз Ж. В. Українська наукова мова : [практикум]. Кривий Ріг : КДПУ, 2017. 135 с.
5. Семенов О. М. Культура наукової української мови : навч. посібник. Київ : ВЦ «Академія», 2010. 216 с.
6. Сурмін Ю. П. Наукові тексти: специфіка, підготовка та презентація : навч.-метод. посіб. Київ : НАДУ, 2008. 184 с.
7. Українська наукова мова : навч.-метод. посібн. / уклад. О. Зелінська, Т. Тищенко ; МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини. Умань : ВПЦ «Візаві», 2021. 221 с.
8. Український правопис / НАН України, Ін-т мовознавства ім. О. Потебні; Ін-т української мови. Київ : Наук. думка, 2019. 392 с.
9. Шкіцька І. Ю. Основи академічної доброчесності : навч.-метод. посібн. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. 64 с.
10. Bailey S. Academic writing: a handbook for international students. London, New York : Routledge, 2011. 314 p.